

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش های سیاسی

نشست پژوهشی:

بررسی اما و اگرهای تولید، در حوزه تجهیزات پزشکی

فرآورده های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: **تینا صالحی**

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

- چکیده مطالب ۲
- مقدمه ۳
- وضعیت تولید، صادرات و واردات ۳
- مهم‌ترین چالش‌های حوزه تولید و صادرات تجهیزات پزشکی ۵
- کلام آخر ۶

بسمه تعالی

- ✓ ۶۸۰ شرکت تولیدکننده تجهیزات پزشکی ثبت شده و فعال، در کشور وجود دارد و بیش از نیمی از حدود ۵۰۰ هزار قلم کالای تجهیزات پزشکی، که در دنیا تولید می‌شود، در کشور در حال تولید است و کالاهای فراوانی وجود دارد که از صفر تا صد در داخل کشور تولید می‌شود و آمار آن در انجمن صنفی تولیدکنندگان و صادرکنندگان تجهیزات پزشکی، موجود است.
- ✓ بحث در خصوص ممنوعیت واردات، به صورت جامع، اشتباه است، باید در مورد محدودیت واردات گفتگو کرد. باید حوزه‌هایی را که توان تولید داخلی دارد شناسایی کرد و سپس به تقویت تولید و محدودیت واردات پرداخت.
- ✓ در نمایشگاه‌های بین‌المللی، ترکیه همیشه با بسته‌بندی‌های شکیل و چین با قیمت پایین، بازارهای هدف را می‌گیرند. از سال ۱۳۹۷، مراجعه به سمت کالای ایران بیشتر شده است و صادرکنندگان با بالا رفتن قیمت دلار توانستند، کالاهای خود را در بازارهای جهانی زیر قیمت چین عرضه کنند.
- ✓ یکی از مهم‌ترین چالش‌هایی که در حوزه تجهیزات پزشکی کشور وجود دارد، نبود آمار مشخص مصرف در این حوزه است که متأسفانه وزارت بهداشت در این مورد پاسخگو نبوده است.
- ✓ با جمع‌آوری یک آمارنامه دقیق از وضعیت تولید، مصرف و واردات، می‌توان کمبودها را فهمید و مشخص کرد دولت باید ارزش خود را کجا هزینه کند. آمار واردات را گمرک دارد، آمار تولید را انجمن دارد و اگر آمار مصرف از سوی وزارت بهداشت، اعلام شود، این معادله حل خواهد شد و با این شفاف‌سازی، جای درست تخصیص ارز، مشخص می‌شود.

تجهیزات پزشکی^۱، به دلیل اینکه بخشی از روند درمان جامعه محسوب می‌شود، از اهمیت ویژه‌ای در دنیا برخوردار است. گردش مالی این صنعت در دنیا، سالانه به ۴۵۰ میلیارد دلار می‌رسد، این رقم در ایران ۲ و نیم میلیارد دلار است و ۸۰ درصد مصرف‌کنندگان تجهیزات پزشکی در کشور، دولتی یا وابسته به دولت هستند.^۲

واردات بی‌رویه و بی‌توجهی به تولید، در این حوزه، می‌تواند از یک طرف به تولید و اشتغال، ضربه وارد کند و از طرفی هزینه‌های مردم را افزایش دهد. درست است که در بخش‌هایی در زمینه تولید تجهیزات پیشرفته کمبود وجود دارد، اما کشور، در تولید بسیاری از کالاهای پزشکی، توانمند است و نیاز دارد که به جایگاه واقعی خود برسد.

پژوهش‌های خبری، در تاریخ ۱۳۹۸/۰۷/۰۶، با مهندس مریم قاسمی، دبیر انجمن صنفی تولیدکنندگان و صادرکنندگان تجهیزات پزشکی، دندانپزشکی و آزمایشگاهی، در مورد وضعیت کنونی تجهیزات پزشکی در کشور و چالش‌هایی که با آن روبه‌رو است، به گفتگو نشست که در ادامه به مهم‌ترین موضوعات این گفتگو اشاره خواهد شد.

□ وضعیت تولید، صادرات و واردات

به طور کلی ساختار کشور در حوزه تجهیزات پزشکی، از سال‌های دور، ساختار وارداتی بوده است. برای حرکت رو به جلو در این حوزه، باید با نگاه دقیق و واقع‌بینانه به وضعیت موجود نگریست.

حدود ۲۰ سال است که تولید در صنایع تجهیزات پزشکی کشور، شکل گرفته و حدود ۱۰ سال است که این صنعت به بازارهای جهانی وارد شده است و به همین دلیل، یک صنعت نوپا محسوب می‌شود، اما ساختار کلی کشور هنوز وارداتی است. سهم تولید این تجهیزات از مصرف کشور، ۲ هزارم درصد است، که رقم کوچکی محسوب می‌شود.^۳

• تولید

۶۸۰ شرکت تولیدکننده تجهیزات پزشکی ثبت شده و فعال، در کشور وجود دارد و بیش از نیمی از حدود ۵۰۰ هزار قلم کالای تجهیزات پزشکی، که در دنیا تولید می‌شود، در کشور در حال تولید است.

در سال‌های اخیر، به دلیل بالا رفتن میزان انباشت مطالبات و معوقات شرکت‌های تجهیزات پزشکی از مراکز درمان، تولیدکنندگان به سمت تقویت واحدهای صادراتی خود تشویق شده‌اند. از نظر گروه‌های کالایی، در وضعیت رو به پیشرفت هستیم.

تولیدکنندگان در کشور نمی‌توانند برنامه بلند مدت برای خود تدوین کنند، تضمینی هم برای فروش خود ندارند و در واقع نمی‌توانند فروش خود را پیش‌بینی کنند. البته هیئت امنای ارزی، امسال، به سمت خرید از داخل رو آورده است و از

۱ - Medical Device

۲ - احمد مسلمی، رئیس هیئت مدیره انجمن صنفی متخصصین تجهیزات پزشکی کشور، ۹۸/۳/۲۱، به گزارش با خبرگزاری آنا

۳ - همان

انجمن استعلام می‌کند. قبلا شرکت‌های دولتی با ارز دولتی، کالاهایی که در داخل در حال تولید بود را وارد می‌کردند و تولیدکننده با ارز آزاد حتما در این رقابت شکست می‌خورد.

کالاهای فراوانی وجود دارد که از صفر تا صد در داخل کشور تولید می‌شود و آمار آن در انجمن موجود است.

وضعیت ایده‌آل، تولید مستقل است اما در یکی دو سال اخیر، کالاهای مونتاژ نیز، نوعی پروانه مونتاژ، در داخل دریافت می‌کنند و اما خبر خوب، تفکیک و برچسب‌گذاری، این کالاها از یکدیگر است.

بانک داده‌های تولید در انجمن، تهیه شده و در حال تکمیل است. یک جدول توانمندی‌های ساخت داخلی هم هر ۶ ماه یکبار در وزارت صنعت تهیه و به کمک انجمن به روز رسانی می‌گردد. جدول دیگری در حمایت از تولید نیز در وزارت بهداشت وجود دارد. در این جداول کالاهایی که به لحاظ کیفی و کمی خودکفا هستند، در اولویت قرار می‌گیرند و می‌توان برای آن‌ها سیاست‌های حمایتی تعریف کرد.

• واردات

صحبت در مورد ممنوعیت واردات، به صورت جامع، اشتباه است، باید در مورد محدودیت واردات گفتگو کرد. باید حوزه‌هایی را که توان تولید داخلی دارد شناسایی کرد و سپس به تقویت تولید و محدودیت واردات پرداخت.

در همه اقلام تجهیزات پزشکی، واردات وجود دارد، اما قرار است که این واردات اولاً کنترل شده باشد و ثانياً از بهترین برندهای دنیا باشد زیرا این کالاها قیمت و تکنولوژی بالا دارد. نه اینکه کالاهای با کیفیت برابر، یا پایین‌تر از تولید داخل و قیمت پایین‌تر وارد شود و بازار را از کالای ایرانی بگیرد.

واردات اگر از برندهای بالای دنیا انجام شود در مواردی باعث رقابت با کالای داخلی و افزایش کیفیت تولید خواهد شد.

انجمن معتقد است واردات نباید ممنوع شود، اما با توجه به تولید کشور، باید محدود شود.

• صادرات

با بالا رفتن قیمت دلار، به دلیل این اختلاف نرخ، برای اولین بار، ایران توانست کالاهای خود را زیر قیمت کالای چین، در بازارهای جهانی، عرضه کند. کیفیت بسیاری از کالاهای ایران، بالاتر از چین است و همیشه در بازارهای جهانی، از ناحیه قیمت، ضربه می‌خورد. در نمایشگاه‌های بین‌المللی، ترکیه همیشه با بسته‌بندی‌های شکیل و چین با قیمت پایین، بازارهای هدف را می‌گیرند. از سال ۱۳۹۷، مراجعه به سمت کالای ایران بیشتر شده است.

آمار رسمی صادرات تجهیزات پزشکی، سال ۱۳۹۶، حدود ۲۴ میلیون دلار بود، در سال ۱۳۹۷، متأسفانه این آمار از سوی سازمان توسعه تجارت، منفی ۶۴ درصد، اعلام شد. اما بعد از آن، با تشکیل کارگروه صادرات، در اداره کل تجهیزات پزشکی و همکاری وزارت صمت، شاهد رونق دوباره این بخش هستیم.

□ مهم‌ترین چالش‌های حوزه تولید و صادرات تجهیزات پزشکی

* تحریم‌های جهانی و مشکلات نقل و انتقال پول و ورود مواد اولیه : تجهیزات پزشکی شامل تحریم نیست، اما با بسته بودن سوئیفت، جا به جایی‌های مالی و معامله پول دچار مشکل است.

* سیاست‌ها بر روی نماد اولیه و تخصیص ارز دولتی به برخی تولیدکنندگان و تحت تاثیر قرار گرفتن صادرات آن‌ها

* مشکلات حمل و نقل

* وجود نهادهای موازی در امر تولید کالاهای پزشکی (وزارت بهداشت و وزارت صمت): تولیدکننده به جای ارتباط بیشتر با وزارت صمت، تماس زیادی با وزارت بهداشت دارد.

* مشکلات ورود مواد اولیه برای شرکت‌های تولید کننده و معامله آن‌ها با چند واسطه و چند کارمزد : مشکلات نبود مواد اولیه برای تولیدکننده نکته ظریفی است که گاهی ممکن است با شیونت واردکنندگان کالاهای نهایی همراه باشد، زیرا به بهانه کمبود کالاهای تولیدی، بحث واردات باز می‌شود. ارز ۴۲۰۰، هنوز وجود دارد و انجمن معتقد است، این ارز باید فقط برای ورود مواد اولیه هزینه شود، نه برای کالاهای نهایی. تجربه نشان می‌دهد، هر جا ارز دولتی اختصاص پیدا کرده، رانت و امضاهای طلایی به وجود آمده است. شایسته است با ارز دولتی، ماشین‌آلات و مواد اولیه کارخانه‌ها وارد شود، تا چرخ اشتغال و تولید راه بیافتد

* مشکلات آماری و شفافیت: انجمن صنفی تولیدکنندگان و صادرکنندگان تولیدکنندگان تجهیزات پزشکی، آمار صحیح بالقوه و بالفعل تولید را از صنعتگران دارد، اما آمار مصرف وجود ندارد. این آمار را "معاونت درمان وزارت بهداشت" می‌تواند تهیه کند.

با جمع‌آوری یک آمارنامه دقیق از وضعیت تولید، مصرف و واردات، می‌توان کمبودها را فهمید و مشخص کرد دولت باید ارز خود را کجا هزینه کند. آمار واردات را گمرک دارد، آمار تولید را انجمن دارد و اگر آمار مصرف از سوی وزارت بهداشت، اعلام شود، این معادله حل خواهد شد و با این شفاف‌سازی، جای درست تخصیص ارز، مشخص می‌شود.

بسیاری از کالاها، پتانسیل و امکان تولید بالقوه در کشور دارند و فقط احتیاج به یک برنامه‌ریزی صحیح است که در صورت تهیه آمار مصرف، این امر ساده خواهد شد.

* مشکلات گمرک: تولیدکننده انتظار دارد وقتی با عبور از همه مشکلات بین‌المللی، کالای خود را به گمرک می‌رساند، دچار تاخیر در ترخیص نشود و با او همکاری کنند.

* مشکلات استاندارد: سیاست‌های ابلاغی کشور معمولاً در یک راستا حرکت نمی‌کنند، وقتی تولیدکننده در مضیقه زیاد، با هنر خود مواد اولیه را تا گمرک می‌آورد، استاندارد یک کالای مشخص از برند شناخته شده که متعلق به یک

تولیدکننده، با هویت رسمی است و تایید وزارت بهداشت و صنعت را دارد، را هر بار برای آزمایش می‌برد و این زمان طولانی است.

*** مشکلات بیمه :** مطالبات معوق و انباشته از مراکز درمانی، چند سال است که دچار مشکل شده است. در بحث مطالبات تجهیزات پزشکی، از یک طرف بیمه سلامت می‌گوید با همه مراکز درمانی طرف قرارداد خود، تسویه کرده است، از طرف دیگر ۵۰۰ میلیون دلار از طرف صندوق توسعه ملی تخصیص پیدا می‌کند و از یک طرف دیگر، طلب تجهیزات پزشکی تسویه نمی‌شود. چرا وقتی از صندوق توسعه ملی پول برداشت می‌شود، دست تولیدکننده نمی‌رسد؟

*** خرید حداکثری تولیدات داخلی و جلوگیری از واردات غیرضروری**

*** تکالیف غیرضروری و در مواردی، ابلاغ نشدن آن به بدنه کارشناسی سازمان‌ها**

□ کلام آخر

معمولا کشورها در شرایط تحریم رشد می‌کنند و به سمت تولید بیشتر و متنوع‌تر در داخل روی می‌آورند، اما سیاست‌ها نیز باید در جهت این افزایش تولید، هم‌راستا شود و شرایط رساندن مواد اولیه به خط تولید برای تولیدکننده واقعی و رسمی، سهل گردد. باید آن‌قدر انعطاف‌پذیر بود که در هر شرایطی تولید را نگه داشت. لازم است، ضعف‌هایی که در رصد بازارهای هدف و توسعه صادرات، وجود دارد، با تعامل بخش دولتی و خصوصی و عملیاتی کردن کار، برطرف گردد.

نابود کردن اقتصاد کشورهای وارد کننده، بسیار ساده‌تر از کشورهای تولیدکننده است. اگر قرار است بین ایران و چین تهاثری صورت بگیرد لازم است در زمینه ماشین‌آلات و مواد اولیه باشد، نه کالای نهایی. ارز دولتی به تنها جای مفیدی که می‌تواند تعلق بگیرد، ماشین‌آلات تولید است.

لازم است در شرایط سخت کنونی، همه از هنر خود در راه اعتلای کشور استفاده کنند. دولت با پشتیبانی و حمایت تولیدکننده واقعی، تولیدکننده با رقابت سالم و افزایش کیفیت و در نهایت مصرف‌کننده با خرید کالای ایرانی، هر کدام دین خود را به تولید و اشتغالزایی کشور ادا کنند.